

19 Οκτωβρίου 2019

Συναντήσαμε (στην Κύπρο) τον μυστήριο κύριο Φίκο

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Γλυπτική, Ζωγραφική & Αγιογραφία και Φωτογραφία /
Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Συναντήσαμε (στην Κύπρο) τον μυστήριο κύριο Φίκο

Ο διεθνούς εμβέλειας ζωγράφος Φίκος μιλά για πρώτη φορά σε κυπριακό Μέσο, με αφορμή το καινούργιο του (5ο στη σειρά) εμβληματικό έργο, στο κέντρο της Λευκωσίας.

Μία πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση για την τέχνη, τα θρησκευτικά σύμβολα και την ανάγκη κάποιων να «μπαίνουν» (κάθε φορά) στο μυαλό του καλλιτέχνη.

Επέλεξε το ψευδώνυμο «Φίκος» γιατί του είχε αρέσει η λέξη όταν την είχε δει ως τίτλο σε ένα κείμενο της Γλώσσας στο σχολείο. Όπως μου τονίζει σχεδόν σε κάθε μας κουβέντα, **δεν είναι των υπεραναλύσεων και των κρυφών μηνυμάτων.** Γελάμε όταν μου περιγράφει τις αναλύσεις των κριτικών τέχνης για τα έργα του. Όχι γιατί τις υποτιμά, αλλά γιατί δεν μπορεί να κατανοήσει πώς γίνεται κάποιος τρίτος να προσπαθεί να εμβαθύνει και να αποδομήσει τη σκέψη ενός καλλιτέχνη, αναλύοντας το τι σκεφτόταν την ώρα που δημιουργούσε ένα έργο και τι θέλει αυτό το έργο να πει στο κοινό. **«Προσωπικά, δεν μπαίνω ποτέ στη διαδικασία να ερμηνεύσω οποιοδήποτε έργο τέχνης ή τις προθέσεις του δημιουργού. Αν δεν καταλαβαίνω τι βλέπω με την πρώτη -ή έστω δεύτερη- ανάγνωση, θεωρώ πως το έργο έχει αποτύχει».**

Τελευταία, εκμεταλλεύομαι τον λίγο χρόνο που έχω ανάμεσα στα project που ασχολούμαι, ώστε να εργαστώ πάνω σε μια σειρά τοιχογραφιών που θέλω να κάνω στη Λευκωσία, με θέμα την ιστορία της Κύπρου. Είναι κάτι που λείπει από την πόλη και είναι κρίμα, γιατί η Κύπρος έχει τεράστια (πλην ξεχασμένη) ιστορία.

Μιλάμε και παράλληλα ζωγραφίζει τον «Άγγελο με την κόκκινη καρδιά», πάνω σε

έναν τοίχο με πέτρινη αψίδα, τέρμα της οδού Πενταδακτύλου. Είναι το πέμπτο του έργο στην Κύπρο και ίσως ένα από τα πιο εμβληματικά του.

Περαστικοί σταματούν κάθε τόσο και του δίνουν συγχαρητήρια για την υπέροχη δουλειά του. Κοντοστέκονται και το θαυμάζουν, βγάζουν φωτογραφίες. Κάποιοι του λένε μπράβο που προβάλλει με τέτοιον τρόπο τα χριστιανικά σύμβολα.

«Πολλοί μπερδεύονται, δεν ξέρουν ή το έχουν μπερδεμένο στο μυαλό τους», μου διευκρινίζει. **«Πολύ παρεξηγημένη ιστορία αυτό που λέμε 'άγγελος'. Θυμάμαι μια φορά που κάποιος με είχε προσεγγίσει για μια τοιχογραφία, και μου τόνιζε διαρκώς πως δεν θέλει κάτι θρησκευτικό, οπότε του απάντησα πως δεν κάνω θρησκευτική ζωγραφική. Τότε εκείνος επέμεινε πως αυτό κάνω, επειδή είχε δει έναν (!) άγγελο στο instagram μου! Φαίνεται πως, στο μυαλό του μέσου ανθρώπου, ανθρώπινη μορφή με φτερά σημαίνει άγγελος, και ανεξαρτήτως του τι ζωγραφίζεις, μία και μόνο τέτοια μορφή αρκεί για να σε χαρακτηρίσει θρησκευτικό ζωγράφο»**, συμπληρώνει.

Ιέριεις της Αφροδίτης, έργο του στο κέντρο της Λεύκωσας

Δεν του αρέσει να μιλάει πολύ, ιδίως όταν δημιουργεί. Προτιμά τη μουσική του. Κάθομαι στο πλάι και τον παρατηρώ με πόση προσήλωση δουλεύει. Σκιάσεις, λεπτομέρειες, ανακάτεμα της μπογιάς. Μια διαδραστική εικόνα τέχνης, που δημιουργεί μια άλλη, πιο στατική.

Ο «Άγγελος» είναι μέρος της σειράς «Wasted Love», που έχει ως κεντρικό θέμα αγγέλους που κρατούν καρδιές. **«Η σειρά σχολιάζει το θέμα της 'ξοδεμένης αγάπης', δηλαδή της αγάπης που δόθηκε σε άτομα τα οποία ποτέ δεν την ανταπέδωσαν. Από την άλλη, θέτει ερωτήματα σχετικά με το αν είναι απαραίτητο αυτή η αγάπη να ανταποδοθεί.**

Μήπως το να αγαπάς μόνο την οικογένειά σου και τους φίλους σου, και γενικά όποιους σε αγαπούν, είναι απλώς μια κοινωνική επιταγή και μοιάζει περισσότερο με συναλλαγή; Μήπως η Αγάπη θα έπρεπε να είναι κάτι ανώτερο;», αναρωτιέται ο Φίκος.

Παρόλο που προσπαθώ να είμαι όσο πιο διακριτικός γίνεται και να μην του αποσπώ την προσοχή, τον πλησιάζω -όση ώρα χρωματίζει το λευκό σώμα του αγγέλου- και

τον ρωτώ για τον καμβά που επέλεξε να ζωγραφίσει. Έναν τοίχο, ενός εγκαταλελειμμένου αρχοντικού, με ένα τυφλό, πέτρινο τόξο. **«Όταν δεν κάνω μεγάλες τοιχογραφίες (οι οποίες γίνονται κατά παραγγελία), μου αρέσει να βρίσκω μικρά τοιχάκια από εγκαταλελειμμένα σπίτια, κυρίως για δύο λόγους.**

Πρώτον, μου αρέσει η ατμόσφαιρα η οποία περιβάλλει τον χώρο, και δεύτερον, διότι όσες φορές προσπάθησα στο παρελθόν να πάρω άδεια από ιδιοκτήτες κτηρίων, κάθε φορά λαμβάνω αρνητική απάντηση. Κάποιος, μάλιστα, μου ζήτησε να του δώσω 40.000 ευρώ!

Δεν ξέρω ποιο ρόλο έπαιζε αυτό το πέτρινο τυφλό τόξο στο συγκεκριμένο κτήριο, αλλά σκέφτηκα πως θα ήταν καλύτερα να φιλοξενεί κάτι πιο όμορφο από την αέναη διαμάχη γκραφιτάδων και υπαλλήλων του Δήμου, οι οποίοι ποτέ δεν πέτυχαν να σβήσουν ένα σύνθημα με το ίδιο χρώμα που είχε ο τοίχος. Οι ασίδες/αρχιτεκτονικά τόξα, εξάλλου, είναι κατεξοχήν βυζαντινά σχήματα, άρα ταιριαστά με τη ζωγραφική μου».

Δεν του αρέσει να μιλάει πολύ, ιδίως όταν δημιουργεί. Προτιμά τη μουσική του. Κάθομαι στο πλάι και τον παρατηρώ με πόση προσήλωση δουλεύει. Σκιάσεις, λεπτομέρειες, ανακάτεμα της μπογιάς. Μια διαδραστική εικόνα τέχνης, που δημιουργεί μια άλλη, πιο στατική.

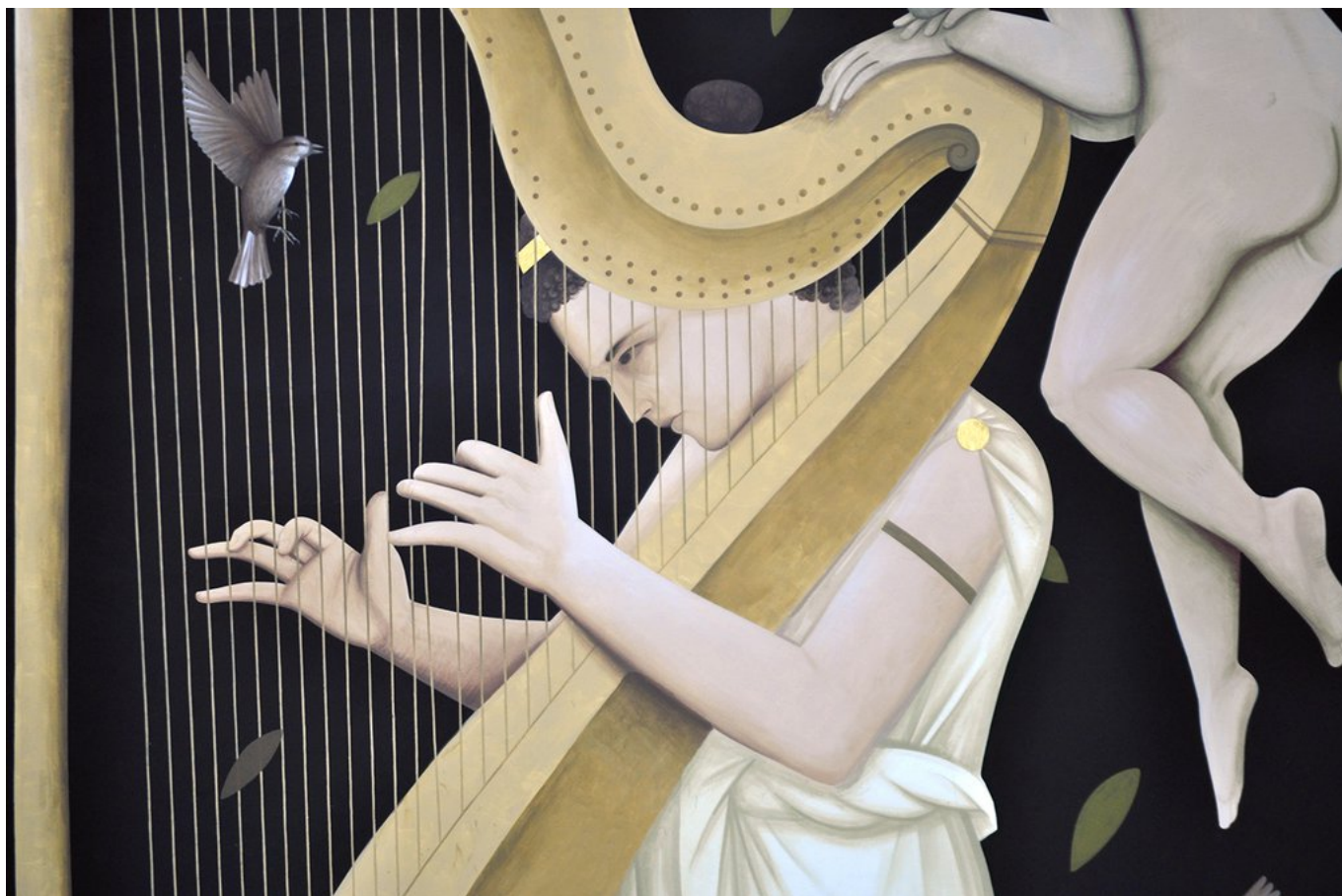

Γοργώ, έργο του Φίκου στην Λευκωσία

Στο μυαλό μου στριφογυρνάει η εξήγησή του σχετικά με τη λάθος ερμηνεία των αγγέλων ως θρησκευτικό σύμβολο και επαναφέρω την κουβέντα, ζητώντας του να μου εξηγήσει πώς φτάσαμε να θεωρούμε τον «άγγελο» ως ένα κατ' εξοχήν θρησκευτικό σύμβολο. **«Μορφές με φτερά απεικονίζονται χιλιάδες χρόνια πριν το Χριστιανισμό, σε ανατολικούς πολιτισμούς όπως των Σουμερίων, των Ακκαδίων και άλλων. Οι Έλληνες, επηρεασμένοι από την τέχνη αυτών των λαών, άρχισαν να δημιουργούν τα δικά τους φτερωτά πλάσματα (Πήγασος, Χίμαιρα, Τάλως κα) από τον 9ο π.Χ. αι. και μετά.**

Το πρότυπο της μορφής του χριστιανικού αγγέλου καθιερώθηκε στην κλασική εποχή της Αθήνας (5ο αι. π.Χ.) και απεικόνιζε το θεό Έρωτα, ή μικρούς ερωτιδείς. Οι Εβραϊκοί -μετέπειτα χριστιανικοί- άγγελοι δεν έχουν φτερά. Καμία περιγραφή αγγέλων από την Παλαιά Διαθήκη (ή ακόμα και από μεταγενέστερα κείμενα όπως η Αποκάλυψη) δεν αναφέρει κάτι τέτοιο. Ο Μιχαήλ, Γαβριήλ, Ραφαήλ κ.α., είναι πνευματικές οντότητες, όμοιες με ανθρώπους, οι οποίοι φέρουν την ομώνυμη ιδιότητα του αγγέλου, δηλαδή του αγγελιοφόρου (αγγελία = ανακοίνωση/μεταφορά μηνύματος), μεταφέρουν στους ανθρώπους το μήνυμα του θεού, μπορούν ακόμη και να πετούν, αλλά δεν έχουν φτερά. Σύμφωνα με τις Γραφές, πάντα.

Κατ' εμέ, είναι ξεκάθαρο πως ο Χριστιανισμός, σταδιακά υιοθέτησε τη φτερωτή μορφή του ελληνικού Έρωτα, μετατρέποντάς την σε «άγγελο». Αυτό αποδεικνύεται, εξάλλου, και από την ίδια την τέχνη στην πράξη. Οι πρώτες απεικονίσεις αγγέλων στη χριστιανική τέχνη (Κατακόμβη της Πρίσκιλλας, μέσα του 3ου αι. μ.Χ., Κατακόμβη Via Latina του 4ου αι., Σαρκοφάγος του Ιούνιου Βάσσου το 359 μ.Χ. κα.) απεικονίζουν αγγέλους χωρίς φτερά. Πώς φτάσαμε όμως στο να μη γνωρίζουμε τίποτα για όλα αυτά; Είναι απλό. Κάθε κυριαρχούσα θρησκεία αποκρύπτει οτιδήποτε σχετικό με άλλες θρησκείες-φιλοσοφίες, έτσι ώστε να διατηρεί το μονοπώλιο. Χωρίς να έχεις όλη αυτή τη γνώση, βλέπεις φτερωτή μορφή και θεωρείς αυτονόητο πως «αυτός είναι ένας χριστιανικός άγγελος» και πως, φυσικά, αυτοί οι φτερωτοί άγγελοι υπάρχουν στ' αλήθεια».

Κατά τη διάρκεια της κουβέντας μας, και όσο το έργο εξελίσσεται, τον ρωτώ για το σκεπτικό πίσω από την κάθε του δημιουργία, για το πίσω κείμενο, τα μηνύματα, τους συμβολισμούς. Γελάει και χωρίς να το πολυσκεφτεί μου απαντά με ερώτηση: «Γιατί όλα τα καλλιτεχνικά έργα πρέπει να έχουν μια εξήγηση;». Ο ίδιος δε στηρίζει τη λογική της ανάλυσης και της αποδόμησης των έργων, ενώ δεν μπορεί να καταλάβει γιατί πρέπει ο κάθε ένας από εμάς να χρειάζεται να μπει στο μυαλό του καλλιτέχνη για να κατανοήσει το έργο του. **«Αυτό που περιγράφεις είναι σύγχρονο φαινόμενο και οφείλεται στον Μοντερνισμό. Τα κινήματα του Μοντερνισμού (Ιμπρεσιονισμός, Κυβισμός, Εξπρεσιονισμός κτλ) αποτελούν ουσιαστικά μια ενδοσκόπηση της τέχνης από την ίδια την τέχνη. Δηλαδή, οι ίδιοι οι καλλιτέχνες, αποδομούν την τέχνη στα στοιχεία που την απαρτίζουν (φως, χρώμα, προοπτική, έκφραση κτλ) και, ως άλλοι ανατόμοι, εξετάζουν της ιδιότητες και δυνατότητες του καθενός από αυτά ξεχωριστά.**

Ο θεατής δεν είναι πια κοινωνός αυτής της διαδικασίας, αλλά εξωτερικός παρατηρητής. Το μόνο που του μένει είναι να απορεί «τι θέλει να πει ο ποιητής». Οι παραδοσιακές τέχνες των λαών λειτουργούσαν εντελώς αντίστροφα. Δημιουργούνταν και υπήρχαν για τον κόσμο, την κοινωνία. Αυτό, εξάλλου, σημαίνει «δημιουργία» (Δήμος+έργον), έργο για το δήμο, την κοινότητα. Οι παραδοσιακές τέχνες απεικόνιζαν θέματα ιστορικά, μυθολογικά, θρησκευτικά, διδακτικά-θέματα που εξέφραζαν την κοινωνία. Προσωπικά δεν μπαίνω ποτέ στη διαδικασία να ερμηνεύσω οποιοδήποτε έργο τέχνης ή τις προθέσεις του δημιουργού. Αν δεν καταλάβω τι βλέπω με την πρώτη -ή έστω δεύτερη- ανάγνωση, θεωρώ πως το έργο έχει αποτύχει».

Άγγελοι, από τη σειρά Wasted Love

Εδώ και μερικούς μήνες ο Φίκος άφησε τη βάση του, την Αθήνα, και ζει μόνιμα στην Κύπρο. Ο ίδιος δεν θεωρεί πως αυτό είναι πρόβλημα ή μπορεί να του στερήσει από την εμβέλεια και τη δυναμική των έργων του καθώς οι διαδικτυακές εποχές που διανύουμε, εκμηδένισαν τις αποστάσεις. *«Νομίζω πως στη διαδικτυακή εποχή που ζούμε δεν παίζει μεγάλο ρόλο το πού μένει ένας ζωγράφος. Μπορείς να απευθύνεσαι σ' ένα διεθνές κοινό μέσω του διαδικτύου, αλλά και μέσω εκθέσεων και τοιχογραφιών σε άλλες χώρες. Τελευταία, εκμεταλλεύομαι τον λίγο χρόνο που έχω ανάμεσα στα project που ασχολούμαι, ώστε να εργαστώ πάνω σε μια σειρά τοιχογραφιών που θέλω να κάνω στη Λευκωσία, με θέμα την ιστορία της Κύπρου. Είναι κάτι που λείπει από την πόλη και είναι κρίμα, γιατί η Κύπρος έχει τεράστια (πλην ξεχασμένη) ιστορία».*

Πηγή: [Sigmalive](#)